

Pubertetsålderns hygien.

Bratt, Iwan,

46 F d Br.

National Library
of Sweden

BRATT, I. I.: kon

Med
Könstafvel
(Bj)
o

Pubertetsålderns hygien

Göteborg. "Ungdom och Idrotts" förlag.

Gubbeblödmans
hygien

Göteborg 1924. Tryckeri-A.-B. Framåt

Kungl. biblioteket

0 0000 000024525

Pubertetsålderns hygien.

I ett av medicine doktor Iwan Bratt vid Göteborgs läraresällskap hållet föredrag om pubertetstidens psykiska hygien behandlade den berömde läkaren även den sexuella frågan från nya intressanta synpunkter och på ett lugnt och övertygande sätt. Då det ju annars ej sällan händer, att författare och föredragshållare beträffande denna fråga gå till överdrifter i den ena eller andra riktningen, torde ett referat av denna del av föredraget förtjäna vidare spridning såväl bland föräldrar och målsmän som den uppväxande ungdomen.

Ett känt uttryck lyder, yttrade talaren, att det är bättre att stämma i bäcken än i ån. Försöker man stämma i ån, blir det genombrott av fördämningarna eller översvämning och försumpning. Detta har sin tillämpning på de sexuella förhållandena. Genombrottet, det är de illegitima könsförbindelserna med könssjukdomar och andra sociala vådor i

släptåg; översvämningen och försumpnin-
gen blir psykiska rubbningar, blir neuros.
Vi uppfatta numera våra affekter som
uppburna av dynamiska processer i nerv-
systemet. I vår kropp ha vi ett system
av körtlar, de endokrina körtlarna, som
avsöndra sitt sekret till blodet. Dit hör
sköldkörteln etc. Om några exkretionskört-
lar veta vi, att de även ha endokrin funktion,
d. v. s. att de avlämna sekret, s. k. hormoner,
direkt till blodet. De viktigaste av dessa är
bukspottkörteln och könskörtlarna. Dessa
hormoner ge känslolivet dess fyllighet. När
det erotiska känsloruset får sitt naturliga av-
lopp, tänkes hormonavverkan äga rum. Får
det icke sådant avlopp, kan efter ideliga så-
dana rus fara för neuros vara förhanden.

Nu är emellertid hämmandet av det
sexuella drifflödet påbjudet av sedelagen,
tills man ingått äktenskap. För ungdomen
är det då av vital betydelse, att könsdriften
vaknar så sent som möjligt, helst ej före
uppnådd mogen ålder. Kunde man åstad-
komma detta, skulle ungdomen undgå en av
livets mest förödande konflikter.

Könsdriften torde vakna vid 15—16-års-
åldern. Härvid söker mängen ge driften sitt
utlopp genom onani. Faran av detta har

överdrivits i "läkarböcker" och andra dylika skrifter. Vi böra ej för oss eller ungdomen överdriva dessa faror. Vi böra se saken, som den är, ibland ofarlig, men ofta nog full av faror, därför att den ej motsvarar behovet. Därjämte är den oskön och drar ner sexuallivet. Vi böra sålunda söka få bort den, och det måste ske genom att sätta stopp för själva begäret.

Vi stå här inför ett mycket svårt problem. Vi måste söka leda ungdomen in på sublimeringens väg. Vi få försöka att avleda driften genom att ersätta den med drifter, som rikta uppmärksamheten åt annat håll. Vi ha nog ingen annan väg att gå än att söka minska retbarheten. Man kan härvid utgå från att hormonerna ej blott äro bärare av våra affekter. En viss hormonspänning anses nödvändig för att vi skola ha, vad tyskarna kalla "Geist", för att vi överhuvud skola kunna känna oss glada och tillfreds. Könskörtlarnas endokrina funktion deltar säkerligen också, åtminstone till en del, i bärandet av lustkänslor i allmänhet, och vi tänka oss, att avverkan av dessa hormoner sker vid all lustbetonad verksamhet. Skillnaden mellan hormonavverkan i erotisk lust och annan lust skulle alltså bestå i att

känslövågen väller fram i olika delar av medvetandet.

Sublimeringen av könsdriften bör sålunda bestå i lustbetonad verksamhet, vari ungdomen får leva ut sin känsla, avverka sitt hormonöverskott på ett livsområde fjärran från det erotiska, så att därigenom den erotiska retbarheten minskas. Härvid får man komma ihåg, att den ersättande verksamheten verkligen är lustbetonad. Vi få alltså, då vi uppfostra ungdomen till behärskning av könsdriften, utgå från, att vi måste tillfredsställa ungdomens lyckobehov. Glädje är ungdomens livsluft. En människa är glad, när plikten blir drift, när hon utan viljans splittring kan röra sig i de livsformer, som betingas av eget och allmänt väl. Men splittras viljan, förlamas handlingskraften, och människan flyr in i lyckodrömmarnas värld, i vilken blott begäret stegras. Detta leder antingen till genombrott eller neuros. Endast handling befriar.

Neuros uppstår i regel genom psykisk chock eller psykisk konflikt. I förra fallet kan det vara skrämsel av en eller annan art, en stor fara, fruktan att ej kunna läxor, fruktan för straff och underbetyg etc., alltså enstaka eller upprepade olustaffekter. I det

senare är det fråga om om en viljekonflikt. Denna konflikt torde vara den vanligaste orsaken till neuros. Förut har talats om konflikter på det sexuella området. Många andra konflikter uppstå. Gossen vill läsa sina läxor, men han vill också spela fotboll. Det blir en ständig dragkamp mellan viljorna, som framkallar mycken olust och trötthet. Kanske denna dragkamp tröttar mer än det verkliga utförda arbetet. God vilja drager halva lasset. I denna omständighet ha vi måhända att söka orsaken till överansträngningar bland skolungdomen. Man blir ej gärna överansträngd, så länge man njuter arbetsglädje, om man ej överskrider trötthetsgränsen. Neurosen hindrar sömnen, som skall återställa jämviktsläget, att fullgöra denna viktiga uppgift. Och dålig sömn bidrar till neurosen. Det blir en kretsgång, som leder till kroppslig ruin. Vi böra därför se till att ungdomen får tillräcklig och god sömn. Men för att nå det målet, måste vi ock ställa om, att de psykiska konflikterna, vad de nu än orsakas av, ej bli svårare än att de icke störa sömnen.

Hurudan är nu skolan? Bidrar den till att minska de psykiska konflikterna hos ungdomen? Är den ägnad att skänka sådan

glädje, som drar intresset ifrån könsområdet? Skolan tar i våra dagar mer och mer hand om ungdomen. Det är ej så säkert, att detta är till fördel. Föräldrainsikten, som är en naturens gåva till barnen för att skydda dem under en ömtålig period, får ej tillfälle att verka inom skolan, och barnen äro där rätt skyddslösa. I skolan verka paragrafer, varav lärarna äro bundna, och därför äro barnen ofta förskrämda inför lärarna, detta så mycket mer som de ej ha den utveckling av omdömesförmågan, att de kunna reducera snubbor och bestraffningar till deras rätta värde. Å andra sidan komma de ofta i konflikt med skolans ordningsregler och kunskapsfordringar. Det blir ett krig mellan barnnaturen och skoltvånget, och ju livligare, ju driftstarkare ett barn är, desto värre kännes tvånget. Ur konflikten mellan skoltvånget och barnnaturen uppstå många barnneuroser, långt innan den sexuella konflikten inträder. Skolarbetet är blott undantagsvis lustbetonat, mången gång är det i och för sig ägnat att utlösa neuros. Det är alltså, på det sätt det nu är organiserat, föga ägnat att draga ungdomens intresse från det farliga könsområdet. Därtill kommer det stillasittande livet över läxorna, något som

ytterligare är ägnat att öka könsintensiteten. Allt är sålunda väl tillrättatlaggt för framkallande av en psykisk konflikt mellan driften och sedelagens bud. Att ej flera bli nervsjuka, beror på diverse omständigheter. Somliga ha ett svagt utvecklat driftliv, andra dra ej i betänkande att låta naturen på ett eller annat sätt ta ut sin rätt, några finna själva vägen till botemedlet, den väg, som fostraren skulle hjälpa var och en att finna. Ett sådant sätt är kroppsrörelse i fria luften, vilket man ock på senare tider börjat mer och mer inse.

Uppfostrans mål är att omdana personligheten, så att ungdomen när den går ut i livet, utan känsla av tryck och hämning kan finna sig i att leva kulturmänniskans liv med alla de inskränkningar i det naturliga driftlivet, som detta för med sig. Detta är skolans uppgift. Men i stället sysslar den huvudsakligen med frågan om sättet att bibringa lärjungarna största möjliga mängd kunskaper. Karaktärsdaningen är där av sekundär betydelse. Det är sant, att skolan kan vara karaktärsdanande, men ibland är den tvärtom. Detta beror, åtminstone delvis, på bristande individualisering i uppfostringsarbetet. Schablonmässig undervisning

gör ofta mycken skada. De, som ej uppfostrats alls eller ej låta sig uppfostras, bli ofta duktiga människor.

Barn behöva arbetsglädje, detta så mycket mer, som de ha större lyckobehov än de vuxna. Detta är det viktigaste villkoret för könsdriftens tillbakahållande. Problemet att omforma driftlivet efter kulturens och moralbudens krav är svårt att lösa, och skolan har här en besvärlig nöt att knäcka. Ett steg är taget genom idrottens upptagande på skol-schemat. Det återstår att förvandla skol-arbetet till drifthandlingar. Kravet synes omåttligt, men försöket måste göras. Varje barns psyke måste ingående studeras, varigenom man skall söka finna dess utvecklingslinje. Häri bör läkaren medarbeta. Skoltvånget måste utbytas mot suggestionen, som är personligt inflytande i anknytning till känslolivet. Det är genom den, som driftlivet omskapas.

Lösningen av skolungdomens sexualproblem måste ske genom att det sexuella driftflödet hämmas redan i bäcken och ej som nu i ån. Detta sker ej genom föredrag i sexualetik och sexualvetenskap. Dessa kunna lätt göra mera skada än nytta. Sådant är för de vuxna. Må lärare och föräldrar ha

ögonen öppna! Om livslusten ej lyser ur de ungas ögon, då är något på tok och fara för neuros föreligger. Så långt dr Bratt.

I en artikel "Några reflexioner angående neurosproblemet" vänder sig den ej mindre berömde läkaren medicine doktor Emanuel af Geijerstam mot dr Bratts uttalande att onanin ibland är ofarlig, men ofta nog full av faror, därför att den ej motsvarar behovet.

Häremot vill jag framhålla, skriver dr af Geijerstam, att om man säger, att man ej bör överdriva onanins faror, har man på ett felaktigt sätt angripit detta problem. Den undervisningen fick den medicinska ungdomen redan på 90-talet. Men den är ej längre tidsenlig. Onanin är icke blott ofarlig, den är ett n o r m a l t utvecklingsstadium. Utan denna synpunkt kan man enligt min erfarenhet aldrig verkligt hjälpa ungdomen i dess sexuella bekymmer. Onanin skall släppas fri, då växer vederbörande fortast ifrån den. Det är icke onanin, som drar ner sexualiteten, det är kampen emot den. Vad betyder kampen mot onani? Det betyder kamp mot sinnliga tankar. Den drar ner både sexualitet och hela det övriga själslivet, just på den grund, att kampen emot sexual-

driften omedvetet (rättare "förmedvetet") är riktad emot verksamhetsbegäret, så att arbetet aldrig kan bli lustbetonat. Att onanin är något primitivt, därom kunna alla vara ense. Men därvid skall kritiken stanna. Ju kraftigare kamp, ju större blir arbetslusten. Ju mer skräckinjagande livsuppgifterna äro, ju smutsigare blir sexualiteten i vederbörandes fantasi; och just då bli sexualfantasierna ofta allt grövre och råare. Vi böra göra allt för att omintetgöra den olyckliga identifieringen av sexualitet och synd. Det förvånar mig, att dr Bratt yttrat sig så som han gjort om sexualiteten. Ty det är med glädje man hos honom konstaterar en riktig blick på kampen mellan sinnlighet och andlighet, då han säger, att det är dragkampen mellan läxorna och fotbollen, som skadar, mer än det utförda arbetet. — Blir onaniperioden för lång, får onanin betraktas som ett neurotiskt symptom. Men symptomet är som nämnt, ett surrogat för den djupare livsställningen. Första villkoret för att patienten skall bli befriad från sina symptom, är att han lär sig tolerera dessa, inhibera kampen emot dem. Den sexuella konflikten är enligt ovan framlagda synpunkter sällan den djupaste anledningen till neuros, ehuru patienten själv

mycket ofta skjuter sin skuldkänsla på sexualiteten.

Med anledning av detta inlägg av dr af Geijerstam replikerar dr Bratt: Mitt yttrande i föredraget att onanin 'ibland är ofarlig men ofta nog full av faror, därför att den ej motsvarar behovet' kan, jag medgiver det, giva anledning till erinringar, emedan motive-ringen till yttrandet i fråga ej kom med i referatet. Jag är glad att doktor af Geijerstam bragte saken på tal. Jag får då anledning att framträda utan förmedling.

Hade i referatet stått 'ofta nog farligt under vissa psykiska betingelser på grund av att den ej motsvarar behovet' hade det varit bättre. I sexualiteten ingår det sinnliga och det andliga en innerligare förening än på något annat livsområde, och detta mer ju högre i andlig odling en människa nått. Onanin är en rent sinnlig, primitiv livsytt-ring, och ett stort antal människor göra motstånd mot den rent instinktivt utan att de någonsin hört talas om onani eller dess förmenta farlighet. Onanin är hos sådana människor förbunden med motvilja. Motviljan stör reflexen, och denna hindras i att fullgöra sin uppgift, den att åstadkomma sexuell avspänning. Begäret återkommer

alltså snart och leder till samma misslyckande. Kommer så ånger, kamp mot frestelsen, varigenom de sexuella komplexen mer och mer förskjutas mot medvetandets centrum, där fixeras och hindra andra livsytringar, framför allt arbetet, i deras ostörda förlopp. Människan kommer på så sätt att ständigt befinna sig nedom olusttröskeln, vilket säkert motsvaras av allvarliga rubbningar i hela organismens funktion. Kan man lösa onanin från denna psykiska hämning och samtidigt åstadkomma en ny livsinställning, viljan till något annat, som småningom upptar de sexuella föreställningskomplexens centrala plats i medvetandet, inskränkes onanin till ett fysiologiskt minimum eller upphör småningom. I fortsättningen av föredraget sade jag också, att man ej skall bekämpa onanin utan begäret till onani, en formel, som jag upptagit efter Stekel. Det är alltså ej själva onanin utan den med den ofta nog intimt förknippade kroniska viljekonflikten, som är farlig och som lätt nog leder till viljans splittring.

